

свободен
с Независимите
23.11.2010

КОНФЕДЕРАЦИЯ НА
НЕЗАВИСИМИТЕ
СИНДИКАТИ В
БЪЛГАРИЯ

КОНФЕДЕРАЦИЯ
НА ТРУДА
„ПОДКРЕПА“

¹ /М- (Ю'Ц
£3,02 < 20^Г -

23.02.2011
50000

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОТНОСНО: Конституционно дело №21/2010, по искане на 52
народни
представители от 41-то Народно събрание за
установяване

противоконституционност на разпоредбите на § 4а от
ПЗР на Кодекса за социално осигуряване, приет с § 48 от
ЗИД на КСО (обн. ДВ, бр.ЮО от 2010 година)

Уважаеми дами и господа конституционни съдии,

**Конфедерацията на независимите синдикати в България и
Конфедерацията на труда „Подкрепа“ не споделят становището за
противоконституционност на разпоредбите на § 4а от ПЗР на
Кодекса за социалното осигуряване и предлагат искането на
вносителите по Конституционно дело № 21/2010 г. да бъде оставено
без уважение.**

Във връзка с горното излагаме следните съображения:

Безспорно е, че Конституцията определя Република България като
социална и правова държава и в тази връзка с чл. 51 (1) се провъзгласява
правото на българските граждани на социално осигуряване. Правото на
социално осигуряване е сред първите по важност международно
признати права (конвенции и препоръки на МОТ, договорите за ЕО и ЕС,
ЕСХ ревизирана и др). То е включено и в Хартата за основните права на

гражданите на ЕС (чл. 34, ал. 1), която е задължителен документ с ратифицирането на Лисабонския договор.

Макар едно от основните начала в нашата Конституция (чл. 5 ал. 2) да е непосредственото действие на нейните разпоредби, **без специално законодателство правото на социално осигуряване не може да бъде упражнено, нито гарантирано.** Ето защо законодателят е създал подробна законодателна уредба (Кодекс за социално осигуряване), с която ясно очертава покритите рискове, въвежда задължение гражданите да се включат в осигуровка, установява условия, ред и начин за реализиране на правата, изгражда специализирани институции, които да прилагат законодателството, определя задължения и изисквания към всички участници в процеса и установява строг режим за контрол и санкции при отклоняване от осигурителни задължения. Реализирано е и необходимото съответствие с международно признати и вкоренени в практиката на организирани държави принципи, цели и норми, с които България е обвързана по съответния ред и процедури на контрол.

Допълнителното задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), въведено от 2000 г. законодателят е позиционирал в рамките на споменатия общ ред и принципи. И макар да е базирано на капиталопокривен (а не солидарен) принцип и в организацията на процеса да е допуснато участието на частни пенсионно осигурителни дружества (ПОД), държавата и тук диктува реда, условията, правилата за участие и начините на контрол в целия процес. **В този смисъл, Държавата (законодателят) във всеки момент е в правото си да адаптира, променя или допълва установените регулации, с оглед социалната функция и отговорностите ѝ като гарант на основните конституционни права на гражданите.**

Кодексът за социално осигуряване е „инструментариумът“ за гарантирането на правото по чл. 51(1) от Конституцията и урежда законодателно единствено обществените отношения, касаещи гарантирането на осигурителните права. **КСО по никакъв начин не регулира, нито генерира отношения на собственост, нито има такива цели, както личи още от първите негови разпоредби (чл.1 КСО).**

Съгласно действащите нормативни текстове ДЗПО се осъществява чрез **задължително участие (чл.133 КСО)** на работещите от първа и втора категория труд в професионални пенсионни фондове (ППФ). Така се гарантира правото им на ранна срочна пенсия. Капиталопокривният характер и принципът на дефинираните вноски при ППФ, поради своята същност и начин на функциониране, поставят правото на по-ранно пенсиониране в зависимост единствено от набрания от осигурителни вноски финансов ресурс („капитал“) по индивидуални

партиди. **Тези партии са инструмент на персоналността на осигуряването (чл. 128 КСО) и на отчетността за натрупването на вноските и припадащата им се доходност от инвестиции.** При недостиг на финансов ресурс по партията за формиране на срочна пенсия за правоимащите, държавата гарантира това право чрез включването на солидарния стълб (фонд „Пенсии“ на ДОО). Целевите средства за срочната пенсия (ако и доколкото ги има в съответната индивидуална партия) се трансферират към плащания фонд на ДОО. Много важен факт е, че **срочната пенсия е единственият доход на лицата за съответния период,** следователно нейният размер трябва да удовлетворява нормите на 102 Конвенция на МОТ (ратифицирана от РБ) и да не поставя в риск от бедност получаващите. Не случайно на този проблем ще бъде специално посветена годишната Сесия на МОТ в лятото на тази година.

Поради изложените особености, за целия период от създаването на ДЗПО - 2000 г. и до края на 2010 г. година, всички лица, придобили законно право на ранно пенсиониране, дори когато редовно се осигуряват в професионален пенсионен фонд от ДЗПО реализираха това си право само за сметка на фонд „Пенсии“ на ДОО. В този фонд се трансферираха и натрупаните по съответните индивидуални партии средства и макар че далеч не компенсират солидарния финансов ресурс от фонд „Пенсии“, който гарантира ранното пенсиониране, се използва по законното им предназначение.

Ако от 1 януари 2011 г. би се пристъпило към изплащане на срочните (по-ранни) пенсии единствено на база средствата по т.н. индивидуални партии, поради факта, че натрупаните средства (средно под 2500 лв. на партия) не са достатъчни дори за минимален размер пенсия, **то правото на срочната пенсия не би било гарантирано за преобладаващата част от лицата.** Отделно стои въпросът за социалното напрежение и недоволство, което би се породило. За да предотврати подобна ситуация, законодателят беше длъжен да постанови такова решение, при което правата на гражданите на по-ранно пенсиониране се гарантират възможно най-пълно и качествено. В тази връзка повишените разходи на фонд „Пенсии“ на ДОО частично ще се компенсират както и до сега, с тази разлика, че вместо прехвърлянето на средствата от ППФ да е последващо и случай по случай, ресурсното обезпечение на правата на лицата, които ще пенсионират по-рано в предстоящите три години се извършва еднократно.

КНСБ и КТ „Подкрепа“ считат, че в случая не е налице никакво посегателство на правото на осигуряване, респективно на пенсия (т. 2 от искането). Няма и разпореждане с чужди доходи, както се твърди в искането (т.4). Средствата по индивидуалната

партида не са доходи на титуляра на партидата, нито негова частна собственост, а само целеви финансов ресурс за бъдещ доход от пенсия, формиращ се не по личната му воля и избор, а по реда и условията императивно определени от закона. Въобще правото на пенсия, в т.ч. на ранната срочна пенсия се реализира като резултат от изпълнението на определени по закон задължения и условия. То не е следствие от притежаването на някаква частна собственост, нито е свързано с упражняване право на собственост. Не случайно и в Конституцията тези права са посочени с отделни текстове - едното в чл. 51(1), а другото в чл. 17 (3).

Недопустимо е да се твърди, че с промяната в КСО се отнемат права, когато тъкмо обратното - те се гарантират с нормата на § 4а от ПЗР КСО, която е предмет на конституционното оспорване. Още по недопустимо е с аргументи от чл. 17 на Конституцията да се оспорва правото на законодателя да уреда императивно осигурителните отношения, което в същност е негово задължение в изпълнение на повелята на чл. 51 от Конституцията.

Уважаеми конституционни съдии,

Всички доводи в искането на народните представители се градят върху тезата за нарушаване на неприкосновеността на частна собственост (чл. 17, ал. 3 от Конституцията), като за неприкосновена частна собственост те определят ту индивидуалните партии на лицата, осигурени в професионален фонд от ДЗПО, ту средствата, натрупани в тях.

В тази връзка:

1. Както бе споменато, никъде КСО не определя осигурените в ППФ лица за собственици на партидите или на средствата по тях. Целият дял втори на КСО регулира императивно реда, начина и условията за осъществяването на ДЗПО. Именно за да гарантира правото на срочна пенсия на гражданите законодателят не е дал свобода на волята и желанието на осигурените лица и на дружествата, които управляват ППФ, а изчерпателно е уредил техните взаимоотношения и поведение;

2. Изпълнението на законовото задължение на осигурителя да превеяща определените осигурителни вноски в съответен ППФ по никакъв начин не транслира частна собственост към лицата, за които се превеждат вноските, независимо, че последните се разпределят и следят на база на индивидуални партии. В този смисъл не е налице придобивно основание за частна собственост;

3. Фактът, че законодателят, отчитайки спецификата на капиталопокривния принцип на функциониране на ДЗПО е дал възможност за избор от страна на лицата, в кой ППФ да участват и при

определени условия възможност да го сменят, не променя императивния характер на тази осигуровка. В този контекст **без значение е волята на осигурените лица**, когато не са избрали ППФ - те стават участници в такъв фонд чрез служебно разпределение. Без значение е волята им и по отношение плащането на такси в полза на управляващите дружества. Никой осигурен не може да откаже тези плащания за сметка на вноските нито като вид, нито като размер. Не може да се отказва и плащането на такса при промяна на ППФ, в който са осигурени.

4. Сключването на договор между осигурените в ДЗПО лица и дружеството, управляващо съответния ППФ не променя статута и поведението на участниците в осигуряването. **В този договор страните не са свободни да определят права и задължения, каквито намерят за добре, нито да се споразумяват по размера на вноските, нито по периодичността на тяхното внасяне, нито за източника на плащане, нито по тяхното предназначение, нито за начина на инвестирането им и разпределянето на доходността.** Този договор е едно нормативно съглашение и по-скоро форма за регистрация на лични данни, необходими за процеса на осигуряване и контрол с цел реализация правото на срочна пенсия. **Да се разглеждат отношенията между осигурените лица и управляващите дружества като волеви отношения между клиент и доставчик на услуга е несъстоятелно.**

5. Обстоятелството, че в изпълнение изискванията на Конвенция 102 на МОТ законодателят е предвидил плащането на „квази пенсия“ за наследниците на починало осигурено лице или пенсионер за сметка на средства по индивидуалната партида, не дава на починалото лице статут на частен собственик, нито върху индивидуалната партида нито върху средствата по нея. В случая правата на наследниците са производни осигурителни права, така както правото на наследствена пенсия в солидарната система. Те са права единствено по Кодекса за социално осигуряване и произтичат от осигурителните права и задължения на починалия. Тези специфични отношения не се подчиняват на общите постановки и регулациите от Закона за наследството, затова и не са негов обект.

6. Крайната цел на разпоредбите на чл. 51(1) от Конституцията и на Кодекса за социално осигуряване (дял втори) е реализирането на правото на пенсия, в случая срочна пенсия за ранно пенсиониране. Като резултат от изпълнението на определените в закон задължения и условия осигурените лица, работещи в първа и втора категория труд ще придобият право на ранната (срочна) пенсия. Тогава и само тогава, когато реализират това придобито право, чиято същност е ежемесечно получаване на определена сума пари, под формата на пенсия, те ще могат да се нарекат нейни собственици и ще имат правото да ползват,

владяват и се разпореждат със своята пенсия както лично намерят за добре.

Уважаеми дами и господа конституционни съдии

С оглед на всичко гореизложено, двете национално представителни синдикални конфедерации **КНСБ** и **КТ „Подкрепа“** не считат за доказана нито една от тезите за противоконституционност на разпоредбите на § 4а от ПЗР КСО. Законите текстове са изменени и допълнени тъкмо по конституционносъобразност и с оглед действителни гаранции на правото на ранно пенсиониране на българските граждани, работещи в тежки и рискови условия на труд. Органът, който е направил тези промени има и право и задължение да ги осъществи. Тази наша убеденост и качеството ни на организации, призвани да представляват и защитават интересите на трудещите са в основата на сериозното и задълбочено участие на двете синдикални конфедерации при обсъждането на създадите се в ДЗПО обективни проблеми и търсенето на необходимите решения чрез законодателни промени.

Ние добре разбираме емоциите и интересите, които бяха засегнати с последните изменения в Кодекса за социално осигуряване. Управлението на пари е престижна и доходоносна дейност навсякъде по света. Но, в случая тя има строго социално предназначение и цели, които стоят в основата на гарантираното по Конституция право на осигуряване, респективно получаване на достойни пенсии на българските граждани. В името на това българският законодател с всички основания регулира императивно и в подробности целия процес и неговия краен резултат.

София, 23 февруари 20

**ЗА КНСБ:
ПРЕЗИДЕНТ:**

Тренчев/

/Пл. Димитров/

**ЗА КТ „ПОДКРЕПА“
ПРЕЗИДЕНТ**

